CROSSBORDERJURISTS (SINIR AŞAN HUKUKÇULAR) DERNEĞİ

HUKUKSUZLUKLARI ARAŞTIRMA VE ANALİZ KURULU (HAAK)

HASAN DURSUN KARARI

(Başvuru Numarası: 2021/1)

Karar Tarihi: 07/10/2021

I. BAŞVURU KONUSU

Başvurucu **Hasan Dursun** tarafından Derneğimize başvuru yapılmış ve tutukluluk süresince hakkında verilmiş mahkeme ve hâkimlik kararları ile savcılık taleplerinin incelenmesi, hukuka uygun olup olmadıkları konusunda görüş bildirilmesi ile tutuklama sürecinde görevli hâkim ve savcıların ceza, tazminat ve disiplin hukuku çerçevesindeki sorumlulukları konusunda kanaatimizi içeren bir rapor düzenlenmesi talep edilmiştir.

II. BAŞVURUCUNUN TUTUKLUULK SÜRECİNDE VERİLEN KARARLAR VE KARAR VEREN YARGI MENSUPLARI

A. İDDİANAME HAZIRLAMA ÖNCESİ

a. Tutuklama Talep Eden Savcı(lık):

1. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı (Savcı Serdar Coşkun-39663)
2. Sivas Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcı vekili Taner Güngör-101660)

b. Tutuklama Kararı Veren Mahkeme:

- Sivas Sulh Ceza Hâkimliği

c. Tutuklama Kararı Veren Hâkim:

- Sivas Sulh Ceza Hakimi Mustafa Sopacı (174711)

d. Tutuklamaya Konu Suçlama(lar):

- Silahlı Terör Örgütü Üyeliği
- Darbeye Teşebbüs

e. Tutuklama Kararında Dayanak Olarak Kullanılan Veriler:

- HSK Açığa Alma Kararı
- Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Tutuklama Talebi

f. Soruşturma Aşamasında Tutuklamanın Devamına Karar Veren Veya İtirazları Reddeden Hâkimler/Savcılar

1. Ali KELEŞ (120718)
2. Ali Rıza DOĞMUŞ (40250)
3. İlker VURAL (174710)
4. Kenan TÜRK (42562)
5. Murat IRCAL (36123)
6. Murat ÖZCAN (109762)
7. Mesut ERYILMAZ (153226)
8. Yunus SÜER (37315)
9. Necip Cem İŞÇİMEN (38520)
10. Harun KODALAK (34030)

B. İDDİİANAME HAZIRLANMA SONRASI

a. İddianamede Delil Olarak Kullanılan Veriler

- HSK açığa alma kararı
- İtirafçı beyanı
- HTS Kayıt
- YARSAV üyeliği
- Sosyal medya hesapları
- MİT Bylock tespit raporu

b. Yargılama Aşamasında Tutuklamanın Devamına Karar Veren Hâkim Ve Savcılar

1. Abdullah FIRAT GEDİK (122279)
2. Abdullah TANRIKULU (32389)
3. Adem OKUR (211983)
4. Ali İhsan AKDOĞAN (153039)
5. Anıl ÖZDİLEK (137537)
6. Cengiz DUMAN (47697)
7. Çağlar PÜRLÜPINAR (122384)
8. Eren ŞEN (217744)
9. Esra GÜL CAN (122493)
10. Fatma NİLGÜN KÖKÇEK (30129)
11. Gökan GÜNAYDIN (119130)
12. Hakan YAŞAR ÜRÜN (38135)
13. Halit KILIÇ (92540)
14. İbrahim TİMUR (124724)
15. Mehmet Tevfik GERÇEK (125862)
16. Mehmet Tuğrul TÜRKSOY (29991)
17. Mehmet YAYLA (218732)
18. Meryem ELBİSTAN (211518)
19. Murat ŞAHİNGÖZ (97904)
20. Murat TÜRKMEN (41073)
21. Mustafa Kemal ÇATAK (107370)
22. Muzaffer SENGELLİ (119130)
23. Nursel KARAMANCI GÜLEL (211818)
24. Okay KOÇ (125163)
25. Osman BERBER (125357)
26. Şamil KOÇ (40852)
27. Şuayıp ARSLAN (40811)
28. Volkan KESKİNKAYA (41500)
29. Yıldırım Kemal ZÖHRE (107405)
30. Yusuf ARSLAN (97998)
31. Yusuf MENTEŞ (125305)

III. DEĞERLENDİRME

Söz konusu kararları incelemek üzere Derneğimizin bir üyesi bir raportör olarak görevlendirilmiştir.

Raportör görüşünü içerir raporunu Kurulumuza sunmuştur.

Kurulumuz tüm üyeleri tarafından sunulan rapor ve başvurucuya ait kararlar incelenerek, T.C. Anayasası ve ceza hukuk mevzuatı, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşme hükümleri, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Birleşmiş Milletler ilgili komite ve komisyon kararları ile Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği ve Venedik Komisyonu'nun Türk yargı sistemi, mahkemelerin işleyişi, temel hak ve özgürlüklerin ihlaline ilişkin rapor ve görüşleri doğrultusunda değerlendirme yapılmıştır.

Başvurucu Sivas ilinde savcı olarak görev yapmakta iken 15 Temmuz darbe teşebbüsü gerekçe olarak kullanılarak 16 Temmuz 2016 tarihinde sabah erken saatlerinde HSK tarafından açığa alınmış ve aynı gün Ankara Başsavcılığı tarafından hakkında örgüt üyeliği ve darbeye teşebbüs suçlaması ile soruşturma başlatılmış ve tutuklanması talep edilmiştir. Başvurucu 21 Temmuz 2016 tarihinde tutuklanmış ve 27 Aralık 2018 tarihine kadar tutuklu kalmıştır.

Başvurucu hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 22 Eylül 2017 tarihinde silahlı terör örgütü üyeliği suçlaması ile dava açılmış, aynı tarihte tutuklandığı darbeye teşebbüs suçu ile ilgili kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiştir. Başvurucu darbeye teşebbüs suçundan bu karar sonrasında tahliye edilmiştir.

A. KARARLARDA OMUT VE HUKUKEN KABUL EDİLEBİLİR BİR DELİL BULUNUP BULUNMADIĞINA İLİŞKİN İNCELEME

Kurulumuza sunulan hâkimlik (veya mahkeme) kararları incelendiğinde, Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 100.maddesinde tutuklamaya ilişkin şartların oluştuğuna dair kararı okuyan üçüncü kişiyi ikna edebilecek bir delil değerlendirilmesi yapılmadığı; sadece kanunda yazılı ifadelerin tekrarıyla yetinildiği; söz konusu delillerin hukukiliği noktasında bir değerlendirme ve inceleme yapılmadığı; AİHM'in 5.madde kapsamındaki içtihatlarında belirlenen delil ve delil değerlendirme kriterlerinin karşılanmadığı, Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle teminat altına alınan hakların kullanımının geriye dönük ve ayrımcılık temelli olarak kişi aleyhine suçlama delili olarak kullanıldığı Kurulumuz tarafından gözlemlenmiştir.

B. KARARLARIN GEREKÇELİ OLUP OLMADIĞI HUSUSUNDA YAPILAN İNCELEME

Anayasa'nın 141.maddesi ile emredilen ve CMK'nın 34.maddesinde tekrarlanan ve uluslararası insan hakları sözleşmeleri ile güvence altına alınan, mahkeme ve hâkimlik kararlarının gerekçeli olması şartının karşılanmadığı; sebep-sonuç ilişkisi tesis edilmediği, söz konusu kararlarda sadece yasa maddelerinde yer alan ölçütlerin tekrar edildiği, kararlarda bireyselleştirme yapılmadığı, ölçülülük-orantılılık-gereklilik gibi kıstasların karşılanmadığı, bu nedenle başvurucunun karara karşı etkin bir itiraz hakkı kullanmasının önlendiği görülmüştür.

Bu haliyle söz konusu kararların gerekçesiz olduğunun kabul edilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

C. KARARLARI VEREN HÂKİM VE SAVCILARIN TARAFSIZLIĞINA VE BAĞIMSIZLIĞINA DAİR DEĞERLENDİRMELER

2014 sonrası Türk yargı sisteminin bağımsızlığına ve hakimlik-savcılık teminatına dair düzenlenen AB İlerleme Raporları, BM Komite ve Komisyon Kararları, Venedik Komisyonu

Kararı, AİHM içtihatları, MEDEL ve diğer Avrupa hakim ve savcı örgütleri raporları, uluslararası insan hakları örgütleri rapor ve değerlendirmeleri birlikte incelendiğinde, yargının üzerinde siyasetin yoğun bir etkisinin olduğu, hakim ve savcıların atama, nakil ve yetkilendirme yetkilendirilmelerinin şeffaf ve denetlenebilir olmadığı, iktidar aleyhine karar veren hakim ve savcıların görev yerlerinin değiştirildiği, haklarında disiplin soruşturması başlatıldığı veya ihraçlarına karar verildiği; yapılan yasal düzenlemeler ile yargının işleyişine doğrudan müdahale edildiği, siyasi yönü bulunan soruşturma ve yargılamalarda AİHM içtihatları ile somutlaşan ve çerçevesi çizilen ilke ve usullere riayet edilmediği anlaşılmıştır.

Hukuka uygunluğu tartışmalı delillere dayalı olarak, gerekçesiz şekilde verilen tutuklama ve tutukluluk devam kararları ve bu kararlar neticesinde uzunca süre başvurucunun tutuklu kalması ile karardalar yer verilen ön kabuller birlikte değerlendirildiğinde söz konusu yargı mensuplarının önyargılı, taraflı ve ayrımcılık temelli bir yaklaşım sergiledikleri konusunda tarafımızda kuvvetli bir şüphe oluşmuştur.

Verilen kararların Ceza Hukuku ve Ceza Yargılama Hukukunun temel ilkelerine tamamen aykırı olduğu, karar veren hâkim ve savcıların verdikleri kararlarda başvurucuya atfedilen suçun yasal şartlarının oluşup oluşmadığına dair değerlendirmelerden ziyade, başvurucunun ideolojisini, dini görüşünü, ait olduğu sosyal grubu, ırkını ve/ya siyasi tercihlerinin gözönüne alındığı, böylece Yargıçların objektif ve sübjektif bağımsızlıklarının, savcıların ise tarafsızlıklarını kaybettikleri konusunda Kurulumuzda kanaat oluşmuştur.

IV. KARARI VERENLERİN HUKUKİ SORUMLULUĞUNUN DEĞERLEDİRİLMESİ VE SONUÇ:

Başvurucunun talebi doğrultusunda yapılan inceleme sonucunda, söz konusu kararların uluslararası insan hakları hukuku çerçevesinde kabul edilen ilke ve gereklilikleri karşılamadığı, bu nedenle söz konusu kararların hukuken meşru ve kabul edilebilir, sonuç doğuracak nitelikte olmadıkları Kurulumuzca değerlendirilmiştir.

Yukarıda yer verilen gerekçeler ve kabule göre, Başvurucunun tutuklanmasına ilişkin olarak soruşturma ve yargılama aşamasında görev yapan hâkim ve savcıların muhtemel hukukî sorumlulukları Kurulumuzca aşağıdaki gibi tespit edilmiştir:

A. Ceza Hukuku sorumluluğu:

a. Yukarıda isimleri yazılı yargı mensubu hâkim ve savcılar hakkında, hukuka aykırı yöntemlerle, hukuken geçerli bir delil olmaksızın ve gerekçesiz tutuklama kararı vermek ve/ya devam ettirmek suretiyle TCK'nun 37.maddesi yollamasıyla TCK'nun 109/1; 109/2; 109/3-b,c; 109/4 maddelerine temas eden **KİŞİYİ HÜRİYETİNDEN YOKSUN KILMA** suçu nedeniyle soruşturma yapılması gerektiği,

b. Adı geçen hâkim ve savcıların, başvurucuya yönelik kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunu; siyasal saiklerle ve mağdurla birlikte toplumun bir kesimine karşı bir plan doğrultusunda sistemli olarak işlediklerine dair haklı nedenlerin bulunduğu gözönüne alındığında TCK'nun 77/1-d maddesine temas eden **İNSANLIĞA KARŞI SUÇ** bağlamında soruşturulmaları gerektiği,

c. Dosya bağlamında şartları oluştuğu takdirde adları geçen yargı mensuplarının;

- Konut dokunulmazlığının ihlali (TCK MADDE 116)
- Dilekçe hakkının kullanılmasının engellenmesi (TCK MADDE 121)
- Nefret ve ayırımcılık (TCK MADDE 123)
- Haberleşmenin gizliliğini ihlal (TCK MADDE 132)
- Özel hayatın gizliliğini ihlal (TCK MADDE 134)
- Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme (TCK MADDE 136)
- Verileri yok etmeme (TCK MADDE 138)
- Resmi belgede sahtecilik (TCK MADDE 204)
- Resmi belgenin düzenlenmesinde yalan beyan (TCK MADDE 206)
- Görevi kötüye kullanma (TCK MADDE 257)
- Kişilerin malları üzerinde usulsüz tasarruf (TCK MADDE 261)
- Suç uydurma (TCK MADDE 271)
- Yargı görevi yapanı, bilirkişiyi veya tanığı etkilemeye teşebbüs (TCK MADDE 277)
- Suç delillerini yok etme, gizleme veya değiştirme (TCK MADDE 281)
- Adil yargılamayı etkilemeye teşebbüs (TCK MADDE 288)

Suçlarından sorumlu olabilecekleri,

B. Disiplin Hukuku sorumluluğu:

Anayasa ve uluslararası sözleşmelerden kaynaklı yükümlülüklerini yerine getirmeyen hakim ve savcılar hakkında Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından, meslekten ihraçlarını konu alan bir disiplin soruşturması yapılması gerektiği;

C. Özel Hukuk sorumluluğu:

Başvurucunun uğradığı zararlar nedeniyle Maliye Hazinesi ile birlikte adı geçen hâkim ve savcılara karşı maddi ve manevi tazminat davası açabilme hakkının olduğu,

Sonucuna varılmıştır.

Vardığımız sonuca isimleri yazılı hâkim ve savcıların gıyabında varılmıştır.

Söz konusu yargı mensupları doğrudan veya temsilcileri vasıtasıyla değerlendirmelerimize ve vardığımız sonuca itiraz etme hakkına sahiptirler.

Böyle bir itiraz gerçekleştiğinde, yapılan itirazı ve sunulan bilgi ve belgeler kamuoyu ile paylaşılacak ve kararı yeniden gözden geçirilerek tamamen veya kısmen değiştirilebilecektir.

Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

ÜYE **ÜYE** **ÜYE**